

inquietud

PUBLICACIÓ QUINZENAL D'ESQUERRA

Sortirà els dissabtes

Redacció i Administració: La Unió Liberal

Preu de subscripció: 2'50 pessetes semestre

Número solt: 20 cèntims

Protestem enèrgicament per l'atemptat portat a terme amb la placa que dona el nom al carrer de Joan Montaña. Sigui qui sigui i amb fins maquiavèlics o per fòbia, creiem que és una salvatjada.

El cas Victorio Imperiale

El govern espanyol ha lliurat a les autoritats italianes—em refereixo als èsbirros del Duce—a Victorio Imperiale, un súbdit italià antifeixista. Això vol dir precisament que no es tracta d'un indesitjable.

Imperiale, ens asseguren que abandonà Itàlia davant l'impossibilitat de lluitar contra aquell règim despòtic, i, per tant, viatjava sense documents, ja que en declarar no estar d'acord amb el feixisme i la infabiltat d'aquest personatge odiós, Musolini, equival a eliminar-se tots els drets, legals o no, o fer se creditor a totes les penes, o ésser assassinat com ho fou Mateoti.

Tractant-se, doncs, d'un «indocumentat»; essent, aquest, un emigrat polític; suposant inclús que no fos possible tolerar la seva permanència a Espanya, el màxim que podia fer-se era allunyar-lo, deixant que escollís, frontera enllà, el camí que més li plagués, però mai — mai, de cap de les maneres! — entregar-lo a l'enemic.

No volem pas creure que el govern espanyol vulgui fer mèrits davant del Duce, ja que creiem estar al marge del piropeig insolent que aquest personatge xulesc dirigeix d'una manera incoherent a algunes nacions europees, fent gala de l'esperit bèl·lic, de l'«imperi romà», posant en evidència el poble italià, que indubtablement s'avergonyeix de la seva situació.

Volem creure, si és certa aquesta nova, com manifestava la premsa diària, que el govern Berenguer no ha intervingut en l'extradició del ciutadà Victorio Imperiale, i, d'ésser així, sabrà fer justícia. Del contrari, l'opinió pública el considerarà responsable d'aquest acte mancat dels deures més elementals d'hospitalitat i d'humanitarisme.

ROBESPIERRE

Dels originals publicats, en són únics responsables llurs autors.

Per esperit liberal publicarem tot article que se'ns trameti, sempre i quant es mantingui en un terreny de noblesa i dignitat, encara que defensi una teoria contrària a la nostra manera de pensar. Així és que la Redacció no es farà solidària dels articles que van signats.

Tres menes de liberals

L'intervenció més o menys directa del poble en la tria dels homes que han hagut de regir el seus destins, des de l'implantació del sufragi universal, ha permès de constatar l'aparent respecte que aquests homes escollits han tingut per la democràcia, base única per a assolir llur encimbellament.

I dir-se liberal i prendre el to de liberal, sobre tot en vigílies d'eleccions, ha estat l'única feina que han hagut de fer els homes freturosos d'enlairar-se políticament a l'esquena dels altres.

Però, és que és tan senzill ésser liberal, com dir-s'en? No som pas tan pessimistes per no creure que hi ha homes liberals en tota l'amplada del concepte: homes que, a desgrat d'ells mateixos, a voltes, fan del liberalisme una pràctica continuada. Tot l'enfilall dels seus actes no és res més que un liberalisme biològic que res no pot aturar ni mixtificar. La seva consciència és liberal perquè ja n'és la sang de les seves venes. Han nascut fets d'aquesta pasta excelsa que els modela la personalitat, i és en va que intentin acceptar teories contràries a la seva manera d'ésser.

Algún exemplar escadusser n'hem conegut d'aquesta mena de liberals intuïtius; tolerants i respectuosos amb el pensar aliè; bons, una punta massa bons per als seus semblants, engrescats per qualsevol idea noble i renyits tothora amb les frèvols doctrines de l'egoisme i la vanitat.

Una altra mena de liberals, ja més estesa, és la dels homes que s'han decantat pel liberalisme després d'una tria d'idees en els camps de la política i de la sociologia. Són els liberals científics que per reflexió admeten la bondat de la democràcia i s'apliquen a practicar-la amb tota llur bona fè. Son liberals de convicció i aquesta convicció pot coincidir o pot no coincidir amb el seu temperament. Homes hi ha d'aquests que es creuen ésser liberals i coven dintre seu les inclinacions torturades d'un tirà.

I, per fi, hi ha una altra classe de liberals; una classe pintoresca que s'ha penjat aquesta etiqueta al coll per enganyar el poble i enganyar-se darrerament ells mateixos, proclamant un fals liberalisme que no senten i alçant la seva veu rogallosa a la defensa de la democràcia. Són els arrivistes de tots els pobles que volen manar i repartir *prebendas* i reservar-se'n alguna per al seu ús particular.

Fan riure amb llur afany desenfrenat de poder. Es daleixen per una medalla i un bastó de borles i també, de vegades —per què no?— els agrada d'ajudar les administracions públiques amb la prestació de serveis remunerats.

E. SARROCA

inquietud

Es de venda a la Parada de Llibres GURGUÍ

Inquietud a l'aguait

La «tracta de blanques» a Granollers?

Ens consta que un parell de xicotes forasteres dimecres a la nit varen arribar *facturades*. Ignorem el punt de procedència; però sí sabem on anaven destinades. La combinació, per la causa que fos, fallà i la policia municipal, piadosa, els donà hostatje en el quarteret, i a dos quarts de quatre de la matinada, com si fossin un qualsevol «indesitjable», el «sereno» les acomiadava en el pont de la riera, indicant-els-hi el camí més curt per anar a Barcelona. Menys mal que les obsequiaren amb pa i pernil perquè no trobessin el camí tan llarg.

¿Podria dir-nos, la primera autoritat local, si és que n'està assabentat, quines mides repressives s'han pres?

Desaparició

Sala del Majestic. Unes quantes persones sentades en les butaques pròximes al passadís central. Aquest passadís fa l'efecte d'una espelma, i nosaltres, els espectadors, les papallones. S'obra la cortina, i apareix el senyor Gurri. Demana perdó i diu que la companyia no ha arribat. Ningú no reclama. Però, on era la companyia? No es podia haver perdut? Molt segur que si haguessim anat a Canovelles els hauríem trobat allí.

¡Oh, la «porra»!

O sobren cantonades, o manquen homes de la «porra».

Fa alguns dies que, aprofitant-se de l'absència del guàrdia urbà, són molts els vehicles que a la plaça d'Angel Guimerà trenquen la llei de reglamentació de trànsit per carretera.

Ja s'ha donat més d'un cas que peatons i conductors de vehicles s'han trobat sorpresos amb la inesperada presència d'un ciclista que vol estalviar mongetes, d'un carreter que tem el desgast de ferradures, o be d'un xòfer que li dol gastar benzina.

Fins ara no ha passat cap desgràcia; més, podria passar, i convé que s'hi posi cura. No seguim el mètode aquell de no donar boles als gossos fins que s'han hagut de posar a tractament contra la ràbia un bon nombre de persones.

TOLDOS

CONDOM

GRANOLLERS

MARQUESINES

PORTES

TAULES

CADIRES

Carrer Josep Umbert, 127

Jugades de sota-aigua

S'ha comentat i discutit molt la *campanada* donada per l'amic Pestanya en la seva conferència, en treure a rel·luir l'assumpte de l'Escola de Segona Enseñança.

INQUIETUD, que està a l'aguait, es capgirava el cervell rumiant quina vespa l'hauria picat. Però com que pel fil es troba el capdell, per fi donà amb el secret.

En la tarda del dia de la conferència, l'amic Pestanya rebé la visita d'un senyor, que, per lo vist, s'ha abrogat la representació d'introducció d'ambaixadors —i qui ho dubti que ho preguntí als senyors Marcellí Domingo i professor Juncal. —Dit senyor n'hi feu tot un plat de l'assumpte i li recomanà la seva defensa. Però encara hi ha més: el senyor Serra i Moret també rebé dues lletres invitant-lo a tractar del mateix assumpte en la seva conferència; més, ell, piadosament s'en oblidà.

Què espera, la Junta de Govern, per a votar una retribució en pac de tan interès i abnegació en fer-la quedar be?

Per aconseguir el fi...

Sembla que els veïns del carrer de Barcelona fan gestions perquè en aquell carrer s'hi instal·li una congregació religiosa. Estan carregats d'una dosi tan gran de maquiavelisme, que creuen que és aquest l'únic procediment per a aconseguir que-els empedrin el carrer.

Tot jugant

Granoilers tota la vida ha tingut fama d'ésser de la broma; però d'uns mesos ençà traspassem els límits de tan enjogassats. Vaja, que haurien de guardar formes aquests «galiassos» que en locals públics s'entretenen a jugar al «set i mig»!

Anècdota

Quan vàrem demanar la col·laboració al nostre volgut amic En Marian Lassús, en preguntar-li quins temes tractaria ens digué: Jo, escriuré coses guerrereres. ¿Guerrereres, tu, un futur arquitecte? — diguérem estupefactes. — L'home contesta amb la més gran frescura: — Oh, és degut a l'influència del ciment armat.

Tardor?...

Són tantes les fulles que en aquests temps han caigut damunt nostre, que comencem a témer'ns que ens havem empassat l'istiu i ja som en plena tardor.

La constitució d'INQUIETUD

Un grup de socis de La Unió Liberal, convençuts de la necessitat de portar a terme aquesta publicació, convingueren que, per a fer front a les exigències econòmiques de la mateixa, s'obrí una subscripció, per la qual, els inscrits, es comprometen a satisfer, durant un any i en plaços voluntaris, la quantitat de 20 pessetes.

Joan Ruaix, Magí Valls, Isidre Vidal, Marià Lassús i N. N.

Continua oberta la subscripció, per tots quants socis de La Unió Liberal simpatitzen amb aquesta publicació.

Ferreteria d'A. Guinart i Rocabert

ACCESSORIS
per a la
Indústria
tèxtil

Polítxes : Daus : Moles : Calibrats : Tacs : Tira-
tacs : Corretjes : Unions per a les mateixes

Sil Koil
Olis i
Grasses
Valvolina

Representant exclusiu de les màquines d'escriure de fabricació nacional

“Olivetti”

¡Juliol...!

Si repassem l'història, en el que va de segle i en els seus dos anteriors trobarem, sens costar-nos poc ni gaire, que el mes de Juliol es caracteritza pel seu color de sang, ja que ell marca efemèrides tràgiques, que si quiscunes d'elles han donat fort impuls en la vida dels homes, en canvi d'altres sols han deixat luctuosos records. Tal és així, que en el mes de juliol li hauríem d'aplicar un sobrenom que el distingís dels altres mesos, grisos i vulgars: jo li aplicaria el sobrenom de «Juliol roig».

El 14 de Juliol de 1789 el poble parisenc, revoltat, assalta i enderroca la Bastilla, que per ell representava el baular de la casta opressora. Continuació d'aquell esclat, fou la Revolució francesa, que tant dignificà l'home amb la proclamació dels seus drets, donant fort impuls al progrés i a la civilització de tots els pobles.

Pel Juliol de l'any 1835, a Barcelona esclata, en el *torin*, una d'aquelles bullangues que tant sovintejaren en el segle passat, i les masses, amotinades, recorren la ciutat en actitud poc tranquil·litzadora, que culmina en la *crema dels convents*, fet que sols és comprensible per aquells homes que coneixen aquella època en que el poble, governat per un rei despòtic i avasallador com Ferran VII, sofria també el poder igualment absolut de frares i gent de sotana.

En canvi, el Juliol en el segle actual ha estat fatal pel poble espanyol. L'any 1909 esclata la guerra al Marroc i ocorre la desfeta del «Barranc del Lobo» que promogué aquell esclat de protesta de les masses obreres i elements liberals de Catalunya, oposant-se a l'embarc dels reservistes, esclat que l'història anomena *setmana tràgica*. Després... la represió, exilis, castell de Montjuïc, fusellament de Francesc Ferrer i altres companys, obrers a presidi, misèria...

Pel Juliol del 21, les càbiles del Rif novament es revoltan amb tan forta empena que enderroquen la Comandància de Melilla, costant al país, aquell sol fet, la friolera de 16.000 morts, un nombre més crescut de ferits i aquell vergonyós procés per al rescat dels presoners alguns

mesos després, quan ja la majoria d'ells havien desaparegut per no haver pogut sofrir tantes vicissituds.

També a la nostra associació el mes de Juliol li recorda una efemèrides sagnanta: el 13 d'aquest mes de l'any 1912 i en ocasió de donar-se un míting, els enemics de la llibertat invadiren nostre local social pistola en mà, ocasionant la mort del conseqüent republicà En Miquel Massó. Aquest afront, fet a nostra col·lectivitat, avui el recorda una làpida col·locada en el vestíbol de la sala d'espectacles.

I, recordant efemèrides, hom pregunta: I del Juliol de 1930, què en dirà la posteritat? Podrà anomenar-lo Juliol roig? Sí, amics, el Juliol d'enguany també serà roig, ja que si encara no ha estat sagnant, ha estat roig de debò.

I el que ho dubti, que ho preguntí als encarregats d'exercir la prèvia censura.

MAGÍ VALLS

Revisat per la censura governativa

El sufragi i el caciquisme

Quan es parla de les llibertats de que gaudeix, en el temps modern, el ciutadà, surta relluir el sufragi, el dret que té l'home a elegir els seus representants perquè el governin. Gran avenç si es té en compte la gran diferència que hi ha amb la edat mitjana, en la qual el poder feudal ho era tot, havent de viure la gleba sota el seu despotisme.

Més, en els temps moderns, de progrés i llibertat, els defectes del feudalisme s'han tramès, en part, als poderosos de l'època actual, ja que, per a mantenir son poder sobre els ciutadans, han creat el caciquisme.

Sí; el sufragi, aquesta bella planta democràtica, té un corc que la rosega, que li fa perdre sa puresa; per això les flors que en sortien eren malaltes, sense aroma, que varen fer créixer el microbi de la dictadura.

Ara els vells polítics malparlen de la dictadura i fan vot de castedat. Molt bé;

més, el caciquisme, que té tanta o més culpa que la dictadura, ¿quí el fomenta?

El vot, consta en la llei que és inviolable, i la mateixa llei castiga al qui fa coacció damunt l'elector; però tots sabem que des del got de vi, a la compra descarada per mitjà de pessetes, i a la menaça constant de llançar-vos de la casa, de les terres o de la feina, tot s'ha posat en pràctica. ¿Per què?

Perquè votés, no el poble, sinó el ramat; i així trobem que, per a comprar-lo, el candidat que volia l'acta forçosament havia de desembutxacar quantitats bonic importants, trobant-nos que en els municipis, en les diputacions i en les Corts, en realitat no eren els nostres representants els allí reunits (llevat d'una petita excepció), ja que l'acta no l'havien guanyada, sinó que l'havien comprada. Per tant, no representaven els interessos del districte, sinó que era lògic que defensessin els seus, d'interessos, ja que l'elecció els havia estat una operació de caixa. Així, el poble, mancat d'idealitat, de sacrifici i d'abnegació, en lloc d'aixecar el seu nivell de ciutadania, fou sobornat pel caciquisme

Aquí, en nostra societat mateix, tenim un cas del caciquisme passat. Ja fa uns quants anys que el número de socis és un xic important; doncs bé, mai, en èpoques electorals, no s'havia convocat els socis per a demanar-los el seu parer per a elegir candidats; en canvi es muntaven unes oficines electorals, que tenien més caire de taverna que de res més.

Que potser parlo massa clar? Es la veritat; i la desgràcia nostra ha estat pretendre amagar-la, i ara més que mai no hem de reincidir en els defectes passats. El sol fet de mobilitzar-se tots els vells, estenent la roba neta, ja és un mal símptoma. La desmoralització no és obra de la dictadura; és d'abans, i n'és bona prova el seu adveniment. Ara, en tornar als vells mètodes, correm el perill d'una altra dictadura, pitjor que la passada i de més fatals conseqüències.

CUCH

GRANJA MARINETTE

Parets-Llissà

Despatx a Granollers

Carrer Clavé, 17

Se serveix
a domicili

Venda de llet en ampolles precintades a 70 cènts. litre

Llet d'una sola vaca, sempre la mateixa, per a aliment de nens i de persones delicades de salut

Llet pasteuritzada

Ous del dia

Se serveix
a domicili

Complicitat perillosa

Amb la violència que la molla recobra la seva posició inicial, en desaparèixer la força que la comprimia, en caure la dictadura s'aixecà una joventut freturosa d'intervenir en les coses de la política i d'enterrar, com més fons fos possible, els fragments que en restaren del gran enderrocament.

Ací, un grup de joves es llançaren a la palestra. El seu primer mot fou anatematisar tots aquells procediments de lluita que usava la vella política. Fou el seu lema, lluitar; però lluitar amb noblesa; per damunt de totes les rancúnies personals.

D'alguns d'aquests joves, per llur esperit atrofiat, reaccionari per instint, hom podia ja desconfiar del compliment de la tasca que s'imposaren. Per ells, les inquietuds pel benestar humà es circumscriuen a Catalunya. I del problema de Catalunya en fan qüestió de llacets, sardanes i pomells, i, àdhuc certa classe de botonets. No obstant, altres joves hi ha, que els jutjo d'esperit obert a totes les tendències liberals; idees que, crec jo, s'agiten en llur magí a l'unison amb els batecs de la seva ànima; si bé em temo que s'intoxiquin amb el constant respirar en una atmòsfera infecte.

De l'incompliment d'aquella tasca a fer, ja en tenim una prova; ja les seves plomes col·laboren amb la ploma servil que, al servei del mateix postor, remou novament la lluita de personalismes d'antany; ja les seves febles veus es confonen amb les veus d'individus viciats en antigues lluites, individus posseïts de certa transparència que permet distingir, a través de les seves diatribes, els mòbils que els animen, per cert gens altruistes.

I tornen a manifestar-se els símptomes precursors d'aquella política de caciquisme; de coaccions i violències; d'arbitrarietats i atropells; d'aquella política que premiava les intrigues del desaprensiu i postergava el prudent que pretenia obrar amb rectitud; d'aquella política putrefacta, única responsable de l'entronament de la dictadura.

Quan aquesta campanya vergonyant emana de nuclis disolvents, resavis de la dictadura local litzats en l'anònim, hom pot permanèixer tranquil i indiferent, car són gemecs de moribund que s'extingiran al córrer del temps per manca de ressó. Però, quan en ella hi ha la complicitat de l'element jove, és un perill per a l'esdevenidor que cal tallar-lo d'arrel.

La tasca de la joventut, la nostra tasca, és de purificació: eliminació de tot paràsit i extinció de ferments. Infiltrar a l'obra comú la vitalitat, la puresa de la joventut, perquè baix aquests fonaments esdevingui una obra sana i sòlida, que no s'enderroqui al primer cop de sabre

JUDA

L'esperanto; finalitat i aventatges

La finalitat que perseguí el seu autor no foren ni honors ni lloers; treballar perquè un dia pogués desaparèixer la paraula estranger; perquè ens poguessim considerar d'una sola nació, d'una mateixa terra.

L'esperit d'aquest idioma no és fer desaparèixer els altres idiomes. És solament que amb el seu estudi hom no tingui necessitat d'aprendre el francès, l'anglès ni l'alemany per a entendre's i relacionar-se amb els seus consemblants d'arreu del món.

Dirà, el desconixedor d'aquest idioma, que podria lograr-se el mateix amb l'estudi d'un dels idiomes ja establerts, per exemple, el francès, l'anglès, l'espanyol, o altre. L'inventor, gran lingüista, en establir la Gramàtica de l'Esperanto ho féu a base de mots de tots els idiomes a fi d'assolir més facilitat per al seu estudi.

Tan prompte vegé la llum, es crearen centres d'ensenyament arreu del món. Es donaren cursos i s'hi donà fort increment; més, dissortadament, fou greument entorpit per aquella gran catàstrofe anomenada Guerra Europea.

Acabada aquesta, s'ha tornat al funcionament i reorganització dels centres abans existents; s'ha continuat l'ensenyament i s'han organitzat en aquest sentit festes i congressos internacionals, com també s'ha portat a cap l'organització de nous cercles.

Francesc Pi i Margall, en un dels seus articles parlant de l'Esperanto, diu: «No és una llengua universal, però sí una llengua internacional que poden adoptar tots els homes de tots els pobles per llurs negocis exteriors, sense que per això deixin d'usar i cultivar els seus idiomes nacionals i fins els regionals.»

Nosaltres, que tant voldríem veure abatudes les fronteres, recomanem amb tota l'ànima el seu estudi als homes d'intel·ligència i de cor i que estimin el progrés intel·lectual i moral dels pobles.

Enguany, gràcies a la Directiva de La Unió Liberal, s'han pogut organitzar uns cursos d'Esperanto en nostra ciutat amb èxit molt falaguer (un centenar d'alumnes), la majoria dels quals sostenen avui, a l'acabar el curs, correspondència amb molts esperantistes d'altres moltes nacions!

El curs que ve, al qual des d'ara hi queden convidats tots quants simpatitzin amb la nostra obra, tenim antecedents que constituirà un nou èxit, cosa que de tot cor desitgem, i farà que això augmenti el grup ja nombrós de la «Interligo kaj frateco» (Aliança i fraternitat), suara constituïda a Granollers

**Anunciar és vendre
i més si anuncieu a INQUIETUD**

Els programes polítics i els obrers

Es innegable que dintre les organitzacions obreres hi tenim un nombre respectable d'individus que senten certs escrúpols per acceptar un programa polític, encara que aquest doni lloc preferent a les qüestions socials i es declari partidari de concedir un màxim de llibertats perquè les dites organitzacions puguin desenrotllar-se i lluitar per les seves reivindicacions.

Bona part d'aquests escrúpols són justificats per la manera de procedir de molts caps polítics, que s'han presentat lluites de classe, quan deixant d'actuar—o actuant a la inversa, que encara és pitjor,—han contribuït a destruir les aspiracions de les masses obreres.

Això ha fet que molts obrers conscients es mostrin refractaris o indiferents a la política, cosa que ha causat i pot causar, si es persistís en aquesta actitud, un canvi polític al país que pot portar al predomini de la situació a certs elements contraris del tot a la nostra llibertat de pensament i d'acció.

Ço que cal fer, al nostre entendre, és que mentre les nostres organitzacions no puguin fer prevaldre els seus drets d'una manera definitiva, hem de contribuir a que la política del nostre país sigui representada per homes que puguin oferir-nos quelcom del que d'altres ens han negat o destruït.

Molts entenen que l'acceptar un programa polític vol dir lluitar per a obtenir-lo, i, si això es logra, restar plegats de mans com si ja tot fos fet.

No ha d'ésser així.

Suposem, per un moment, que no aspirem a res més que a l'esquerrisme més radical (el nom no interessa) i que és poc menys que impossible la seva obtenció. ¿Per què hem de renunciar a col·laborar amb elements que, si no van tan lluny, faran una part de camí amb nosaltres?

Sempre seria més factible reprendre la tasca alentats per una victòria, per petita que fos, servint nos d'estímul per fer honor a INQUIETUD, aquesta paraula que diu tantes coses i ens marca els nostres deures, tot servint de títol, tan encertat, al nostre periòdic.

Ja que lluitar és vida i vida és lluitar, la situació ens fora més favorable després d'haver fet un pas que ens proporcionaria més llibertats.

Recordem una frase d'En Rovira i Virgili, que va dir en un acte públic:

Quan hagueu de cobrar una factura i se us fassi difícil, no refuseu mai quantitats a compte, per petites que siguin.

GABRIEL SABATÉS

En publicar en aquesta plana un capítol de l'obra «Les meves presons», de Silvio Pellico, en celebració del centenari de la seva llibertat, posem de relleu, a l'ensem un ambient carcelari que no desdiu pas de l'aplicat en nostres dies.

Avui que s'està debatent l'assumpte tan repugnant de la presó Model de Barcelona, és necessari que el nostre poble uneixi la seva veu al clam de protesta que han alçat la premsa i diferents entitats, davant d'uns fets més dignes d'una època inquisitorial, i que per dignitat humana i de ciutadania no deuen, ni poden quedar en l'impunitat, molt menys quan han estat comesos per representants de la justícia.

INQUIETUD, doncs, en nom dels principis més elementals dels Drets de l'Home, protesta dels atropells portats a terme i demana que es fassi justícia.

Un Centenari

El primer d'agost farà cent anys que l'italià Silvio Pellico, periodista, poeta i autor de varies obres teatrals i literàries, gonflà els seus pulmons amb l'aire de la llibertat, després de complir la condemna que li fou imposada en commutació de la pena de mort que en un principi pesava sobre d'ell i del seu company Maroncelli, ambdós sospitosos de carbonarisme. Moltes de les seves obres les escrigué entre reixes.

Si bé Pellico no és, potser, un gran pensador, és un home de cor noble, sentimental i un temperament liberalíssim. Per damunt de les seves obres sura resplendent l'amor i el sacrifici vers l'humanitat. Això féu que les seves obres es traduïssin a totes les llengües cultes i les seves tragèdies es representessin a la majoria dels bons teatres europeus. Lord Byron li traduí a l'anglès la tragèdia «Francesca de Rimini».

Les circumstàncies, o sigui la seva estada a les presons, els Ploms de Venècia, primer, i últimament a Spielberg (Moràvia) foren la causa que assolís un lloc molt més elevat com autor, en condensar les seves impressions en l'obra «La mie prigioni» («Les meves presons»), obra que ha estat traduïda a tots els idiomes i de la qual n'extreiem el capítol que tenim la satisfacció de publicar, on es veu reflectida la seva ànima d'una manera prou palesa per a atreure's l'admiració de tots els homes liberals.

Capítol XCI

Per fi arribà el 1.er d'agost de 1830. S'havien escolat deu anys des de que havia perdut la llibertat i vuit anys i mig que sofria la *carcer duro*.

S'esqueia un diumenge. Ens trobavem, com altres festes, dins nostre recinte acostumat. Estavem mirant des de sobre un banc de pedra al peu de la muralla, la vall emplaçada sota nostre i el cementiri on reposen Oroboni i Villa; parlavem de l'asil que un jorn hi trobarien els nostres ossos. Ens assentàrem de nou sobre el banc, esperant que els pobres condemnats anessin a la missa que es deia abans que la nostra. S'els conduïa en el mateix oratori on aniríem per nosaltres mateixos la mi-

ssa següent. Estava al costat del lloc destinat a esbarjo.

Es costum, en tota l'Alemanya, que, durant la missa, el poble canti els himnes en llengua viva. Com l'imperi d'Àustria és un país barrejat d'alemanys i d'eslaus i dintre les presons del Spielberg la major part dels condemnats ordinaris perteneixen a l'un o a l'altre d'aquests pobles, els himnes es canten una festa en alemany i la festa següent en eslau. Cada festa es fan també dos sermons, un en cada llengua. Es un gran plaer per a nosaltres escoltar aquests cants i l'orgue que els acompanya.

Entre les dones, n'hi ha que la veu us arriba al cor. Les infortunades!... N'hi ha de molt joves. Un amor, una gelosia, un mal exemple les ha portades al crim. Sento encara ressonar dins la meua ànima llur cant religiós de *Sanctus*: «Heilig! Heilig! Heilig! Heilig!...» Jo vesso encara una llàgrima escoltant-les.

A les deu les dones es retiraren, i nosaltres anàrem, al nostre torn, a missa. Vaig veure encara alguns dels meus companys d'infortunat esperant la missa en la tribuna de l'orgue, d'on una simple reixa ens separa; estan tots pàl·lids, magres; arrosseguen amb pena llurs cadenes...

Després de la missa, retornàrem als nostres calabossos. Al cap d'un quart ens portaren el dinar. Paràrem la taula damunt nostre llit de camp, que consisteix en posar-hi una post; agafavem les nostres culleres de fusta, quan M. Wagrath, el sots-intendent, entra.

—Sento destorbar-vos l'àpat, senyors — ens digué, — però tingueu la bondat de seguir-me. El senyor director de policia és aquí, al costat.

Com que aquest no venia més que per coses desagradables, tals com perquisicions o inquisicions, seguirem de bastant malhumor el sota-intendent fins a la cambra d'audiència.

Allí ens trobàrem amb el director de policia i el superintendent; el primer, ens féu una inclinació de cap amb més polidesa que de costum.

Va agafar un paper, i ens digué en termes cohibits, dubtant potser de produir en nosaltres una massa viva impressió si s'expressava més clarament:

—Senyors... tinc el plaer... tinc l'honor... de posar-vos en coneixement... que S. M.

l'emperador us ha fet encara... una gràcia

I dubtava encara de dir-nos quina gràcia aquesta podia ésser. Nosaltres ens pensàrem que es tractava d'algun aminorament de pena, com l'exempció del fatigós treball, el permís de tenir alguns llibres, o l'alimentació menys repugnant.

—Però, és que no ho endevineu, doncs?

—No, senyor; tingueu la bondat de dir-nos quina classe de gràcia és aquesta.

—Es la llibertat per vosaltres dos i per un tercer reclòs que prompte abraçareu.

Pot semblar que aquesta nova ens hauria d'haver omplert de joia. Però els nostres pensaments es dirigiren a l'instant cap els nostres pares, de qui feia molt de temps no teníem cap nova. I el sol pensament de que no els retrobaríem caigué com un llamp dintre el nostre esperit, aniquilant el plaer que hauria de fer nèixer la nova de la nostra llibertat.

—Estan torbats!—digué el director de policia.—Jo esperava veure'ls brincar de contents.

—Jo us prego—li vàreig respondre—de fer arribar a l'emperador el nostre reconeixement; però si no s'ens donen noves de les nostres famílies ens és impossible d'allunyar el temor d'haver perdut éssers tan estimats. Aquesta incertitud ens oprimeix dolorosament, en aquest precís moment que hauria d'ésser per nosaltres de suprema alegria.

Llavors donà a Maroncelli una carta del seu germà, que el consolà; i em digué a mí que no n'hi havia cap de la meua família, i aquests mots em feren esvair la suposició de que hagués arribat cap mala nova.

—Que els senyors retornin—va continuar—a llurs cel·les; i dintre de breus instants els enviaré la tercera persona que ha estat també agraciada.

Sortírem, esperant amb ansietat aquest tercer presoner. Hauríem volgut que fossin tots, i no obstant, no podia ésser més que un sol. Plagui a Déu que aquest sigui el pobre vell Munari! Plagui a Déu que sigui aquest!, o be aquest altre!... No en quedà un sol per qui nosaltres no fessim vots per la seva llibertat.

Per fi s'obrí la porta i vegérem aquest company, que era Andreu Tonalli, de Brescia.

Ens abraçarem. No poguérem dinar.

Vàrem passar la tarda planyent els amics que es quedaven.

En pondre's el sol, el director de policia tornà per a arrencar-nos d'aquest lloc de desgràcia. El nostres cors gemegaven, en passar davant les cel·les de tants d'amics, de no poder-nos-els emportar amb nosaltres. Qui sap per quant temps encara s'esllanguiran allí? Qui sap quants d'entre ells, seran la presa lenta de la mort?...

Ens varen posar a cada ú un abric de soldat sobre les espatlles i un berret al cap, i així guarnits, portant encara els vestits de presidari, però deslliurats de les nostres cadenes, descendírem la fatal muntanya i fórem conduïts a la ciutat.

CARNET D'ART

La caricatura

Mirall convex on es reflexen els nostres cossos i les nostres passions. D'aquest emmirallament, en surt el grotesc. La caricatura és grotesca. El regne de la caricatura és infinit. Es seu vassall tot l'existent i l'inexistent. El ridícul és una de les seves majors forces. Ridiculitzar els defectes morals d'una persona, també es fer-li una caricatura. Cap geperut no és veu el gep. La caricatura en fa veure molts. La seva tralla sacseja a tothom. Ningú no és perfecte, moral ni físicament; per tant, és caricaturitzable. Per la caricatura no hi ha rics ni pobres, reis ni vasalls; per ella tots som iguals. La caricatura satiritza igualment a tots. Les seves fiblades no tenen compassió de ningú. Fins l'inexistent és caricaturitzable.

Sant Pere ha estat motiu d'uns sens fi de caricatures. Es el sant més caricaturitzat de tots els que habiten la mansió dels benaventurats. Deu ésser degut a la seva condició de porter, i, com a tal, es presta a moltes sàtires. Els esperits no s'han escapat tampoc al llapis del caricaturista. Degut a aquesta campanya, cada dia n'hi ha menys.

El pintor i l'escultor copien exactament el model. Però procuren tancar defectes. La caricatura, no. Ensenya a la llum del dia totes les nafres i xacres. Obre de bat a bat les ferides per on supura el pus de les males passions. Per a molts, la caricatura és temible. Entre rialles mostra tot el que tenen de dolent.

Hi hagué un temps que només feia riure. Avui, no: fa pensar. La caricatura que no té la força de fer-vos meditar un moment, no és caricatura; és quelcom insuls, sense sabor; és aigua destil·lada. Del fer caricatura, hom en diu fer ninots; ninots que hi ha qui diu que estan a l'abast de tothom.

Feia un magnífic clar de lluna. Els carrers, les cases, la gent que retrobavem, tot ens semblava més dolç de veure i més extraordinari, després de tants anys que no havíem gosat de semblant espectacle.

Traduït de l'edició francesa del comte H. de Messey per

V. PI

MANUEL SERRA I MORET

Efectivament, un ninot el fa qualsevol. Però, es tan difícil fer una caricatura! No caricatura en el sentit de ridicularitzar els defectes fisonòmics d'una persona; caricatura en general, en el terreny periodístic, com en podríem dir. Un ninot no és res. Cal que aquest ninot tingui vida pròpia i que aquesta vida es manifesti en el pla educatiu, o com demostració dels baixos sentiments que ens escanyen, dels prejudicis arcaïcs que ens envolten i les injustícies que ens ofeguen.

Una caricatura sol dir mantes vegades molt més que no un article periodístic. Recordo una caricatura de Ricard Opisso que amb tres ninots només expressa tota una novel·la.

Una noia, elegantment vestida, baixa d'un luxós automòbil. Pells costoses la cobreixen i pedres d'una valor immensa, si ens fixem pel que lluen, li pesen delicadament damunt la pell. El xòfer la saluda amablement gorra en mà. Un nen miserablement despullat, no tan alt com una roda d'aquell automòbil, la mira amb estupefacció, i al temps que li cau una burilla de la boca, diu: «Guaita: és la meva germana!..»

Això és una caricatura!—ESCOBAR

DE CASA NOSTRA

Conferència de Serra i Moret

El divendres, dia 18, a la sala d'espectacles de La Unió Liberal i davant d'un públic nombrosíssim, donà la seva anunciada conferència, baix el tema «Una nova ciutadania», el culte publicista i líder de la Unió Socialista de Catalunya, En Manuel Serra i Moret.

Després que fou presentat pel senyor Sabatés, que presidia l'acte, començà dient que ell, per comunicar-se amb el públic, usará del sagrament de la paraula. No ve a fer adeptes, sinó tan sols a exposar les seves idees. Diu que els pobles, per aconseguir la llibertat, han de lluitar per ella, ja que mai ha estat concedida graciosament. Remarca el fet d'Islàndia, que fa poc ha celebrat el milenari del seu Parlament. Parla del paper decoratiu que tenen assignat els reis d'Anglaterra, i considera que és el que millor els escau. Aludeix els pobles que nasqueren després de la guerra europea, i diu que molts dels que existien abans del cataclisme perderen, en unir-se als nou nascuts, exceptuant Txecoslovàquia. Fa notar que l'actual organització capitalista tendeix únicament a afavorir als menys i combat d'una faísó enèrgica tota classe de monopolis i es mostra partidari de que cada ú expressi en tots moments el seu modo de pensar i no es doblegui davant de cap adversitat.

En acabar, una explosió d'aplaudiments coronà la seva brillant peroració, que fou seguida en tots moments amb la màxima atenció pel públic que omplia la sala.

Festival Escolar

El passat diumenge va tenir lloc en el nostre teatre la celebració del final de curs i exposició de treballs realitzats durant el mateix pels alumnes de nostres escoles.

El programa consistia després d'oberta l'exposició i del repartiment de premis, en una audició de cançons, un recitat de poesies pels nois Penalba, Turigas, Cabré i Sitges; cançons amb gestos; exercicis gimnàstics, dirigits per En Manuel Fabregat, i la representació de la comèdia «Los dos charlatanes» pels alum-

QUOTES!

Recordeu-vos que els millors equips i a preus més barats els trobareu sempre a la

Gran Sastreria Sitjes

Granollers : Plaça Gran, 28 : Telèfon 242

nes Jubany, Anfruns, Oña, Dalmau i J. Jubany i altres, dirigits pel Sr. Boix. Per fi de festa es posà en escena el drama líric «Les barquetes de paper», de Rius i Vidal, prenent-hi part els nois Cerezo, Garrell (J.), Llobet, Jubany (J.), Sabé, Sala, Martí, Benezet i altres que formaven el cor, també baix la direcció del Sr. Boix i professor de música Sr. Aureli Font.

En fi, una festa molt simpàtica i una tarda passada agradablement, pel que felicitem a tots quants hi contribuïren: professors Joan Montaña, Aureli Font, Manuel Fabregat i Sr. Boix, als alumnes tots i a la Junta Directiva.

Colònia Escolar

Demà, diumenge, empendran el viatge a Pineda els alumnes de les nostres escoles que passaran les vacances en dita població. Els acompanyaran part de la Junta Directiva, el professor Joan Montaña i pares o familiars d'alguns d'ells.

Subhasta d'obres

Es posa en coneixement dels empresaris d'obres, socis de l'entitat, que es troben exposats en la taula d'anuncis de la mateixa, els plànols de la reforma de l'escala del pati i construcció de waters i enderroc del celler, així com a la disposició

Carboneria de Frederic Gera

Despatx: Bisbe Grivé, 37

Magatzem: Barcelona, 139

En aquesta casa trobareu tota classe de Carbons Vegetals i Minerals

REPARTIMENT A DOMICILI

de qui les sol·liciti les condicions per optar a dita subhasta.

Conferència

En el pròxim número donarem compte de la conferència que el doctor Francesc Montaña, donà abans d'ahir nit.

CRÒNICA

Demà, diumenge, la Casa del Vallès es traslladarà a Sant Celoni, seguint la seva tasca d'estrènyer llaços de germanor entre els vallesans.

Sabadell, Terrassa, Granollers i Caldes i avui Sant Celoni, hauran tingut la satisfacció, i l'honor, d'hostatjar i admirar les teles on tants d'autors, alguns mestres de la pintura, han plasmat el nostre paisatge, tan ric de llum, tan variat i exuberant, així com d'escoltar homes tan senyalats en el camp de l'intel·ligència com José Francés, Carles Soldevila, Carles Capdevila i Joan Estelrich, a qui està encarregada la conferència «La nostra cultura i el moment actual», de demà a Sant Celoni.

Esperem amb ansietat poder estrènyer la mà als nostres amics de la Casa del Vallès i encoratjar-los a seguir la seva sublim croada.

Dies passats es repartiren unes fulles, en les que es posava a la consideració de l'opinió pública un manifest de l'Associació d'Antics Alumnes del Col·legi Municipal de Segona Ensenyança d'aquesta ciutat.

Dit manifest, redactat amb gran altesa de mires, posa en guàrdia a la ciutat dels perills que creuen els signats amenaça transformar l'esperit del Col·legi Municipal de Segona Ensenyança.

Avalen el manifest més de cent signatures d'ex-alumnes, alguns d'ells ja llicenciats en llurs carreres i altres estudiants encara.

L'Ajuntament de Granollers ha tramès a la premsa una nota protestant de l'acte (i considerant-lo abominable) comès a la memòria del plorat patrici Joan Montaña en trencar la placa de marbre que donava el seu nom a un dels carrers de nostra ciutat. La signa l'alcalde, Albert Rosàs.

AQUEST NÚMERO HA PASSAT PER LA PREVIA CENSURA

SABATERIA ROMANÓ

Especialitat en Calçat a mida

Miquel Ventura

GRANOLLERS
Plaça Constitució, 30

Construcció i Venda de MOBLES

RAMON POUS
Plaça Capità Ostàriz, 1

Visitar aquesta casa, és comprar Garantia en els treballs d'encàrrec

Confiteria
Pastisseria
Queviures

LA PALMA BAR

Café Express

Especialitat en pastes per al Te * Extens SANDWICHS * SODES * XAMPANYS
assortit en bosses i caps de luxe per a regal I VINS DE TOTES MENES

Successors de Quirse Masana

Doctor Robert, 11 i 13

GRANOLLERS

**Demaneu sempre
Sempre!...**

Cervesa Damm

Orange Crush

Ah...!

i Gaseoses CLOTET

GRANOLLERS

Plaça Guimerà, 20 : Telèf. 74

Vda. de Joan Montaña

Anís La Perla del Vallès

ALCOHOLS

ANISSATS

LICORS

J. Montaña, 72 : Telèf. 53 : Granollers

LA DONA ELEGANT

vesteix a l'acreditada

CASA MONTAÑA

Plaça Constitució, 36

Crespons: Llanes

Sueters de Seda

i totes les

Novetats per a la present temporada